

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Inserati:
Enostop. petilvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . . 15 h
za dvakrat . . . . . 11 "
za trikrat . . . . . 9 "
za več ko trikrat . . . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvemžni nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravnishvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravnishkega telefona št. 188.

Povest o ciganu.

Pa ukrade cigan ponoči konja; zajaše ga in odhiti, Gospodar opazi tatvino, zajaše in hajdi za ciganom. Cigan izgubi konj podkev; gospodar ga dohiteva. Cigan prične streljati s samokresom na gospodarja- zasledovavca, izstreli, kar ima, ne zadene pa ničesar. Gospodar je že tik cigana. Tu pa ta skoči s konja, potegne gospodarja k sebi, ga začne objemati in poljubljati in mu ginljivo klicati: »Priatelj moj, ljubček, duša, zakaj se pa nisi oglasil; da sem zvedel, da si ti! A kakšna nesreča bi se bila kmalu prigodila!« Gospodar se mu zakrohoče in dobra volja, ki ga je spravil vanjo mu reši življenje. — Pa berite »Narod«. Dokler je imel kaj upanja, da se izjalovi vol. preosnova, je bil cigan na zdravem konju s samokresom v roci. To je pokalo izdajice in lopovstva! Od včeraj pa že pričanja posnemati vlogo cigana, ki objemlje svojega napadavca. Tako-le piše:

»Slov. Narod« nima vzroka, da bi se za pravkar sprejeto vol. reformo navduševal, dasi se mora priznati, da smo Slovenci v celoti dobili približno toliko število mandatov, ki nam gre po številnosti našega naseljenja. In v tem prepričanju sprejemamo tudi volivno reformo kot zlo, ki se ne da več odvrniti, ki se pa lahko v doglednem času izpremeni v blagor.

Takih besedi nismo še nikoli čuli iz njegovih ust. Brez laži seveda tudi tu ne gre. Hinavec brez laži seveda ne more izhajati. Mar-ka laži ima to-le lice:

»Zbornica je vzela predsednikovo enunciacijo, da je definitivno sprejeta vol. reforma, na znanje z neko ravnodušnostjo in tiho resignacijo, kakor da bi instiktivno čutila, da vol. reforma, kakršna je bila sprejeta v zbornici, ne bo prinesla državi in njenim narodom tistega blagoslova in tiste sreče, ki si so jo prej obetal in s toliko emfazo napovedali takozvani prijatelj vol. reforme in vlada.«

Soglasno poročajo vsi listi o nepopisnem navdušenju, ki je zavladalo, ko je bila volilna preosnova sprejeta. Kam cilja »Narod« s svojim ciganskim presukavanjem, je dobro znano. Do prihodnjih volitev se bo tako presukal, da bo takrat že trdil: Mi smo bili vedno najodločnejši pristaši splošne in enake vol. pravice, ki je edino pravična in nasprotovali so ji edino le klerikalci. — Želim mu obilo sreče na njegovem ciganskem potu.

Gorica Gregorčičeva!

Rodoljubne goriške Slovenke pozivljajo vse Slovenke širom naše domovine, naj nabirajo za Gregorčičev spomenik. Lepa misel, vsplamtela na dnu tistih src, ki jih je v njihovi nežnosti najnežnejše znal opevati rajni pesnik. Misel spočeta v prvem žaru navdušenja, visok načrt, neizmeren kakor lepota pesnikovih koncepcij.

Toda, kateri kamen in bron, kakšen okrassek in relief, kakšen napis bo v svojem zasnutku mogel posebiti in vdejeviti visokost in idealnost Gregorčičevih misli in katera tvar bo tako mehka, da bi v njej in ž njo mogli oživiti mehko pesnikovih čuvstev? Da bo koncepcija v mramorju posebno v naših razmerah daleč zaostala za živo koncepcijo pesnikovih umotvorov, o tem ne dvomimo. Vzlic temu bi ničesar ne imeli proti nameri goriških rodoljubkinj, ako bi ne vedeli za boljše misel, ki je veliko bolj v duhu našem in v Gregorčičevem.

Koliko je žrtvoval rajnik za goriški »Sol-ski Dom«! Vanj je položil, kar je plamtelo na dnu njegovih rodoljubnih verzov, zanj je žrtvoval svoje bogate umske in skromne gmo-tne moči. In če posnemamo Gregorčičevo lu-bezen v tem, mu postavimo najlepši spome-nik, ki se ne bo ponesrečil, kakor se lahko ponesreči bronasti kip. Če jamemo nabirati za »Sol-ski Dom«, nam to ne bo mrtev kapital. Tudi je v takem delu več navdušujoče moči, kot v kateremkoli reliefu. S tem bomo pesnika posnemali v njegovem rodoljubju, ki ni bilo zgolj teoretično. V »Sol-skem Domu« v ožjem in v prosvetnem v širšem je izražena deviza Gregorčičeva in naša. Na Goriškem pa še posebno, ker je naš živelj obdan od tujega in

kjer »Lega« raznaroduje posebno deco v mestih.

In ravno Gorica se lahko pri tem najbolj izkaže. »Sol-ski Dom« — »Gregorčičev Dom« bo le nadaljevanje kulturnega in gospodar-skega osvajanja Gorice. Tam so najboljše za-čeli, naj še najboljše izvedejo! S svojim »Sol-skim Domom« so slovenski Goričani postavili proti navali »Lega« najtrdnjši branik na ju-gu, s svojimi denarnimi in trgovskimi zavodi pa se povspeli do moči, ki za italijanskim živ-ljem ne samo ne zaostaja, ampak ga s svojo mlado silo celo ume prekašati in izpodkopa-vati s svojim razvojem. V Gorici vlada med Italijani še vedno staro beneško narodnjaško bizantinstvo, ki že samoposebi mora razpasti. Gregorčič je izraz, personifikacija mladega Slovenstva, ki je premagalo svoj pesimizem in jame svoje nazore in načrte klesati v živa srca, ne v mrtev kamen. Zato so ravno Goričani najbolj poklicani, da izklesajo lepši in trd-nejši spomenik za svoje že zdaj znatne narod-ne pridobitve — »Sol-ski Dom« — »Gregorčičev Dom«.

Pod Krmom ob Soških valovih je narava mrtvemu truplu vstvarila največjačnejši spome-nik. Kjer je želel, tam počiva. Mladina naj mu postavi najlepši spomin v svojih mislih, ki naj se v svojem poletu dvignejo tako visoko kot pesnikove, ves narod pa mu ne more vzdigniti primernejšega, kot s tem, da nabira in nabere po inicijativi tolminskih rodoljub-nikov velik gmoten dar za »Sol-ski Dom« — »Gregorčičev Dom«, dar ki naj presega vse desedanje. Drugo bo le bron in kamen.

Krščansko socialno gibanje med Poljaki.

(Pismo iz Poljske.)

Tudi med Poljaki se razvija krščansko socialno gibanje. Najbolj razvito je na Po-znanjskem, pod prusko vlado. Prusi so strli skoro popolnoma vpliv poljske tradicije na ljudstvo. Mislili so, da če zdrobe vpliv šlah-te, bodo lahko storili z narodom kar bodo hoteli, toda so se jako varali. Ljudstvo se je zdru-žilo na krščansko socialni podlagi in se bori za svoje pravice bolj trdovratno, kot se je kdaj šlah-ta. O delavskih krščansko socialnih organizacijah sem se razgovarjal s svojim pri-jateljem č. g. Adamskim, tajnikom zveze polj-skih delavskih društev. V njegovi zvezi je organiziranih že nad 20.000 delavcev, vsi prejemajo delavski list »Robotnik«. V organi-zaciji socialnih demokratov je komaj kakšnih 300 poljskih delavcev. Vpliv poljskih delav-skih organizacij se je pokazal tudi pri seda-njem šolskem štrajku otrok. Otroci sami bi bili težko toliko vstrajni, da bi bili raje tenpi, zaprti, vtaknjeni v prisilne vzgojevalnice itd. kot da bi se učili veronauka po nemško, ma-tere so se zavzele za štrajk šole, ko so otroci prvič prišli potolčeni iz šole. Ta zavednost in vzajemnost se je vzgojila le s pomočjo de-lavskih organizacij.

V Galiciji je delo radi posebnih razmer v tem oziru jako težavno. Vladajoči konser-vativni močje so sploh načeloma proti temu, da bi ljudstvo tudi kaj govorilo. Če že mora imeti volivno pravico, naj jo ima, a oni bodo pred volitvijo stopili med ljudstvo in si kupili glasov, kolikor jih bo potreba. Potem naj bo pa spet vse tiho in mirno za nekaj let. — Radi tega so vzeli ljudsko delo v roke le socialisti in ž njimi sorodni »ludovci«. Boljšati se je začelo še le v zadnjem času. Ustanovila se je katoliška ljudska stranka, takozvani »centrum«. Vodijo jo monsignor Pastor, prof. Czerkaski, Stojalovski (ki de-luje sedaj popolnoma dobro) itd. Pričelo se je pa tudi z delavsko nepolitično organizacijo v ožjem pomenu. Poprejšnji podobni poskusi so bili le bolj zabavna in doberdelna društva, v duhu vzajemnega podpiranja se je pričelo delovati šele zadnji čas. Na čelu temu gibanju stoji zdravnik dr. Nartovski in duhovnik Mytkovicz. V nedeljo dne 11. listopada se je otvoril krasen delavski dom, v katerem vre sedaj živahno življenje. Vedno so zborovanja, zasedanja odborov, snujejo se nove organizacije itd. Pri tem se vrše včasih krvavi spopadi s socialisti, ki vdvo v dom in skušajo razgnati zborovanja. Toda ta terorizem bo kmalu premagan in že peša. Krakovske de-lavske organizacije imajo mlado izvrstno agi-tatorično moč v osebi mladega, jako gibčnega in zgovornega delavca-tajnika gališke delav-ske zveze I. Zgornjaka.

Toda največjo prihodnost imajo poljske

delavske organizacije tam, kjer jih je tudi naj-bolj potreba — v kraljestvu poljskem. Dokler je vladal absolutizem, je bilo seveda vsako legalno delavsko organiziranje nemogoče. Samo socialni demokrati so se širili in orga-nizirali na nelegalni poti v tajnih društvih. Radi tega so na Rusko-Poljskem socialni de-mokrati tako močni in revolucionarni. Toda v teku enega leta ruske revolucije je ljudstvo poljsko dobro okusilo sad njihovega delovanja in se je večinoma že odvrnilo od njih. Pri-čelo se je že s snovanjem katoliških delav-skih društev in, dasiravno je tam delovanje iz raznih vzrokov jako težavno, ima doslej že znatne uspehe. Pred mesecem se je vršil v Čenstohovu, pri največjem poljskem narodnem svetišču, prvi shod delegatov poljskih delav-skih društev iz cele Rusije. Zastopanih je bilo že 20.000 delavcev. V ponedeljek 3. grudnia se je vršil v Varšavi zaupni shod duhovnikov, patronov takih društev. Spored je bil sledeči:

I. Poročila gospodarjev patronov o delo-vanju društva in razne opazke iz lastne iz-kušnje o tem delovanju.

1. Kakšne so težave pri ustanavljanju dru-štev: a) od strani vlade; b) od strani raznih strank; c) od strani delavcev samih? Kako so se premagale? Kakšne težave so še?

2. Kako se zdaj razvija društvo? Kakšni pomanjkljaji so še.

3. Kaka je izobrazba v društvu? Kako se izobrazujete? Kdo to vodi? Kako je to or-ganizovano?

a) poduk o verouku in o moraliki;
b) poduk analfabetov;
c) poduk otrok članov;
d) pogovori in predavanja;
e) zavednost članov društva;
f) šole za agitatorje;
g) knjižnica, kako je urejena? Kaj čitajo člani najraje? Kaj se kupuje za knjižnico?

4. Hranilnice: kako so urejene in kako se vodijo?

5. Zabave.

6. Versko in moralno stanje udov: ali so kakšna društva treznosti?

II. Kratka diskusija o predmetih, o ka-terih se obravnava v poročilu in praktični za-ključki in nasveti za prihodnost.

III. Kako naj se imenujejo naša društva?

IV. Vložitev podrobnega programa gospo-darsko socialnega.

V. Stališče duhovnika patrona v društvu: a) kakšno ima on oblast in vpliv; b) stališče do odbora; c) stališče do drugih členov; d) stališče do inteligence, ki deluje v društvu.

VI. Strokovna društva: kako in kakšna naj se ustanove? Njihovo stališče do splošno kulturne »Zveze krščanskih delavcev«.

VII. Društva delavk: njihovo razmerje do moških društev.

VIII. Nestrankarstvo in politika naših društev.

IX. Taktika o razmerju do skrajnih strank. X. Razmerje do narodnih strank.

XI. Kako se med seboj navduševati za socialno delo?

XII. Kako pridobiti inteligenco, da bo so-delovala v naših društvih?

XIII. Prosti predlogi.

XIV. Dogovori se dan, mesto in ura pri-hodnjega shoda.

XV. Zahvalna molitev.

Ravno, ko to pišem, sem zvedel, da je dosegla krščansko socialna organizacija prvo zmago nad socialisti v Krakovu. Krščanski socialci so namreč sklicali shod hišnih vratarjev, da bi protestovali proti novi odredbi magistrata, po kateri morajo vratarji pometati ulice in da bi se zvezali v krščansko socialni organizaciji. Bil je prvi javni shod krščanskih socialcev, brez vstopnic. Vratarjev je prišlo do 300, moških in žensk, a prišlo je tudi do 300 dobro organiziranih socialistov, večinoma Judov. Pri volitvi predsednika so socialisti postavili svojega kandidata, ustavitelji shoda proglasi, da ima krščanski socialcev večino treh glasov. Socialisti zaženo strašen krik, da to ni res in prepri se je začel. To je bilo zvečer ob šestih in otvoriteli je stvar zavlačeval kolikor se je dalo do 7. zvečer, ko so imeli priti iz delavnic mesarski pomočniki, ki so tu-kaj avantgarda kršč. socialcev. Ob sedmih jih res primaha 150 mesarjev vsak s ključem v roki in jo udarilo po Judih, ki so ravno zapeli socialistično himno »Rdeči prapor«. Pometali so jih iz hiše na ulico, kjer jih je že pričakovalo 40 policistov in glavne razgrajče pobralo. Vratarji so nato zborovali do 10. zve-čer in pristopili vsi h krščansko socialni orga-nizaciji. Tukaj tako terorizirajo judovski so-cialisti delavce, da je mogoče njihov teror izbiti samo s takimi sredstvi.

VOLIVNA REFORMA V GOSPOSKI ZBORNICI.

Špecialna gosposkozbornična komisija za volivno reformo se bo sešla 10. t. m. Načelnik namestnik srednje stranke grof Meran je iz-javil, da ni volivni reformi načelno nasproten in bo v slučaju, če se uvede za gosposko zbor-nico »numerus clausus«, glasoval za volivno predlogo, kakoršno je predložila poslanska zbornica. (O tem smo svoje mnenje že zdavno povedali. Tak numerus clausus, kakoršnega si želi gosposka zbornica, je nemogoč, ker bi oviral času primerno reformo gosposke zbor-nice.) Grof Meran izvaja dalje, da se on za pluralno volivno pravico prav nič ne ogreva. Gosposki zbornici bi k večjemu pomagala ku-rija najvišje obdavenih, ki naj bi poslali svoje zaupnike v gosposko zbornico. Na vsak na-čin — meni grof — se mora nasproti novi ljudski zbornici konstituirati nova gosposka, ki bo znala konservativne interese tudi pri-merno varovati. — Če gosposka zbornica ne izpregovori zadnje besede do 17. decembra, doživimo še hujše demonstracije, kot doslej.

SOCIALNIDEMOKRAŠKI SHOD PROTI DRAGINJI MESA NA DUNAJU. — ADLER O VOLIVNI REFORMI.

Dunajski socialnodemokraško delavstvo je 2. t. m. priredilo v ljudski dvorani v mestni hiši velik ljudski shod proti draginji mesa, katerega se je udeležilo nad 20.000 delavcev. Demonstrirali so tudi za splošno in enako volivno pravico. Adler je izjavil, kako je delav-stvo pred letom demonstriralo pred državno zbornico in poslanecem pokazalo, kako je po-trebna volivna reforma. Sedaj je sprejeta. Zadnje besedo ima sedaj gosposka zbornica. Dobro vemo, da bo enaka volivna pravica go-spodom težko šla od srca. Toda miru v Av-striji ne bo in tudi nobenega zdravega raz-voja, ako se gosposka zbornica ne ukloni. Mi nočemo nobenega terorizma. Gospodov ne bomo strahovali, ali ukloniti se morajo. Adler je pozval delavstvo, naj še nadalje postopa ta-ko previdno in obenem odločno kot doslej, kadar se bo šlo za to, da si ohrani s težavo priboriene pravice. Nato je občinski svetovalec Winarsky otvoril shod. Predlagal je, naj delavstvo izreče svoje zaničevanje vsenemcu Irotu, ki je svetoval poljedelskemu ministru, naj razžene shod s policijo. (Viharni protesti proti vsenemcem.) Občinski svetovalec Reu-mann je predlagal resolucijo, v kateri izjavja, da ima draginja mesa svoj izvor v pomanj-kanju klavne živine, ki jo še povečuje izva-žanje živine, preprečitev vsakega uvažanja in zloraba postav o živinskih kuglah. Otvori naj se za uvoz rumunska in ruska meja, odpravi zaprtje srbske meje in uvede prekomorski uvoz živine. Schummeier je napadal poljedel-skega ministra in krščanske socialce, ki se baje boje za dvajset kmečkih mandatov in si zato ne upajo ničesar uvesti proti draginji mesa. Občinski svetovalec Klebinder je kot zastopnik dunajskega mestnega aprovizacij-skega odseka izjavil, da v temi vprašanju ni razlike med strankami. Če se zapro meje proti uvozu, potem je zločinstvo, dovoljevati izvoz. Resolucijo, ki govori tudi o strahopetnosti vla-de, so zborovalci soglasno sprejeli ter se po-tem razšli. Delavci so mirno odšli in policija ni imela nobenega opravka. V bližini parla-menta je množica vzklakala: »Doli s parla-mentom privilegijev! Živela splošna in enaka volivna pravica! Doli s poljedelskim mini-strom!«

OGRSKA DELEGACIJA. — VOJNI MINI-STER NE ZNA GOVORITI MAZARSKO.

V vojaškem odseku ogrske delegacije je vojni minister Schönau izjavil, da za zdaj ne namerava izvesti nobenega povišanja. Schön-au je v odseku priporočal, naj izvede iz-boljšanje gmotnega stanja častnikov in voja-ških uradnikov, posebno pa naj poviša po-kojnine za vdove in sirote vojakov. Za po-kritje je že preskrbljeno v vojaškem taksem fndu. Minister je izjavil, da ne bo razložil svojega programa obširno in oficijelno, ampak pri vsaki posamezni postavki povedal svoje mnenje. Grof Zichy je nato protestiral, da vojni minister govori nemško. Predsednik grof Baththyany je stvar pojasnil, rekoč, da niso skupni ministri izrečno vezani, posluževati se mažarščine, ako jo ne znajo. Vzlic tej izjavi je ministrski predsednik Wekerle izjavil, da ima grof Zichy kot zastopnik neodvisne stran-ke prav. Po sedanjem pravu je uradni jezik v državnem zboru in njegovih odsekih ma-zarski in le hrvaški poslanci imajo pravico

posluževati se svojega jezika. Odsek je nato vojaški proračun v principu sprejel.

OGRSKA ZBORNICA.

Ogrska zbornica je odobrila trgovinski proračun. Nato se je začela podrobno razprava o poljedelskem proračunu. Pri tem se je pokazala vsa gnjiloba in trhllost ogrske socialne zakonodaje. Poslanec ustavne stranke Navay je pozivljaval vlado, naj omeji strokovne organizacije kmečkih poslov, ki so anarhiistiškega duha. Vendar naj pa vlada uvede ustavne in justične reforme ter reformo nasebinstkih in parcelacijskih določb, kajti časi privilegijev so minuli.

HRVAŠKI BAN PRI CESARJU V AVDIJENCI.

Cesar je sprejel bana Pejačevića v eno uro trajajoči avdijenci, kjer je ban poročal o političnem položaju na Hrvaškem in delovanju sabora. Cesar je izjavil, da ga veseli mirni razvoj novega političnega življenja na Hrvaškem.

MINISTRSKA ZAHVALA.

Ministrski predsednik baron Beck se je zahvalil tudi češkemu agrarcu Zazvorki, ker je podpiral hitro rešitev volivne reforme.

PROPAD PREBIVALSTVA NA FRANCOŠKEM.

»Oesterreichische Rundschau« od 1. t. m. prinaša sledeče poročilo: Francosko ministrstvo za javna dela je priobčilo statistiko rojstev in smrtnih slučajev za l. 1905. Ta izkazuje sledeče: Le 37.120 rojstev več kot smrtnih slučajev, torej samo 19 slučajev rojstev, več kot slučajev smrti na 10.000 prebivalcev, dočim na Nemškem 148, na Angleškem 122 rojstev več kot smrtnih slučajev na 10.000 prebivalcev. V 44 departmajih pa število smrtnih slučajev stalno presega število rojstev. Brez komentara.

ZAROTA PROTI SRBSKEMU KRALJU.

Nemški listi sedaj zistematično poročajo o komplotih na Srbskem. Dunajska »Presse« je to časnikarsko vojsko s senzacijami proti Srbiji začela zaradi carinskega spora, »Zeit« pa je prva spravila na dan vesti o norosti srbskega prestolonaslednika. Dementiranja srbske vlade niso mogla izbrisati vtisa, ki so ga napravile te vesti. Sedaj poročajo zopet, da so vesti o zaroti proti kralju Petru v toliko resnične, da nameravajo prisiliti kralja, da odstopi. — Srbska vlada bo odgovorila na zadnje avstrijsko noto. Izjavila bo, da je ne več prejšnja obljuba, nabaviti v Avstriji za 26 milijonov blaga, pač pa se hoče po možnosti ozirati na avstrijsko industrijo.

MLADI RUSINI.

V Lvovu se je vršil shod mladih Rusinov, kjer je poslanec Romanczuk govoril o volivni reformi in obsojal postopanje poslanske zbornice. Ker so govorniki večkrat napadali krono, je vladni komisar shod razpustil.

UČINKI BEBLOVEGA NASTOPA.

Včeraj smo poročali o Beblovem govoru v nemškem državnem zboru. Stari, še vedno ognjevit mož je s tem dosegel, da je stališče novega ravnatelja kolonialnega odseka Dernburga omajano. Dernburg ni vedel na Beblova odkrita odgovoriti nič drugega, kot sledeče: »Bebel je s svojim govorom postavil nemško uradništvo na sramotni oder. To je bolj kruto, kot ostale trditve Beblove (1). Jaz bom uradnike kaznoval, nedolžne štiti, obkrovalce tožil. Ne bom se udal vplivom ne na desni ne na levi in če moje službe ne bom mogel izvršiti častno, bom šel.« (Klici: Le pojte!) Po Beblovem govoru je tudi poslanec Roeren odkril senzacije stvari iz nemških kolonij. Uradniki so onečaščali mladoletne zamorke, neki uradnik je celo proglasil svojo ljubimko za kraljico.

RUSIJA.

V Jusovki v jekaterinoslavski guberniji so roparji napadli blagajničarja rudnikov, Gilova, ter mu vzeli 9000 rubljev. — V Rigi je policija odkrila skladišče orožja in razstreliva, 27 bomb, 30 funtov dinamita, 15.000 patron, 1500 revolucionarnih spisov in ukradene cerkvene posode. — »Kmečka Zveza« je sklenila volivni kompromis s socialnimi demokrati in revolucionarji. — »Zveza ruskega ljudstva« pčizvilja carja, naj ne skljuje dume.

MAROŠKO VPRAŠANJE.

Francoski admiral Touchard je prevzel poveljstvo nad združenim francoskim in španskim brodom, ki je odplulo proti Maroku. Iz Maroške dohajajo zelo vznemirljiva poročila.

Dnevne novice.

+ Magistratnemu uradniku Antonu Aškercu v Ljubljani pride vsako rojstvo, vsaka svatovščina in vsaka smrt prav, da take in enake dogodke opeva v »Narodovih« sobotnih podlistkih po dva krajarja za vrstico. Tudi v zadnji 276. številki »Naroda« ovija mestni arhivar Gregorčičevo smrt v svojo krvavo fantazijo in pri tej priliki kapa iz Aškercve duše zopet enkrat po kratkem odmoru od samih cerkvenih sveč v inkvizicijske svrhe. V znanih sklopotajočih ritimih pravi, »kak genialen bil je to poet — ki preselil se je na oni svet.« Kajti »že dolgo ni oglašil bil se pevec — nobeden, čuvstev vročih razodevec.« Toda, »Tovariši njegovi vi domači — napadali ste ga ko rokovnjači.« Na koncu papravi Hribarjev kanclist višjega činovnega razreda, da bi Gre-

gorič, ako bi bil še živ, zavpil: »Vi niste bili moji — jaz ne Vaš!« Zalibog, da je rajni pesnik že pred smrtjo izjavil, da je naš in da ne mara za duhovnike-odpadnike. O tem, da je Gregorčič bil pesnik krščanskega svetovnega naziranja, se v opesniteljem luteranskim in podobnih sumljivih eksistenc ne bomo prepirali, ker je to »Narod« sam še komaj pred pol tednom priznal, obžalujoč rajnega pesnika, da jo ni ubral za Aškercve in Bretovimi stopinjami. Za Aškercu, ki zna samo s koli otepati okoli sebe, je pripravna neka bolj debela pesem. In ta je sledeča. Pred desetimi leti se je rajni Simon Gregorčič, ko je potoval po Štajerskem, dal skupno z Aškercem, takrat še kaplanom, roko v roki fotografirati. No, še ni dolgo temu, pa je Gregorčič to sliko uničil, ker ni hotel biti skupno z Aškercem naslikan. Aškercu to sliko še hrani in morda jo objavi. Za komentar tej sliki smo pa že mi s tem preskrbeli. Je pa še nekaj boljšega Aškercu v pouk in drugim v zabavo. Nedavno še je Aškerc rajnega Gregorčiča v Gorici obiskal. Arhivar je vprašal pesnika, ali mu je prav, če ga še obišče. Naš nepozabni Gregorčič pa mu na to pravi: »Boljše je, če me ne obiščete več, Vi ste predalec zašli.« Sedaj pa Aškerc piše Gregorčiču v »Narod« posmrtnico! Da bi vsaj poetična bila! Morda arhivar boljše opesni brco, ki mu jo je prijazno privoščil rajnik.

+ V grobu bi se obrnil pokojni pesnik Simon Gregorčič, ko bi vedel, kdo se izdaja pred slovenskim svetom za njegovega branitelja. Neštetokrat je pokojni Simon prav iz srca obsodil podlo pisanje Gabrščekove »Sočas.« Leta 1901. ga je list surovo napadal. Počenjanje Gabrščeku in njegove stranke je Gregorčiča silno peklo, kar kaže sledeči slučaj: Pokojnik je sedel nekoč v neki slovenski gostilni. Bilo je to kmalu po razkolu. K njemu pride Gabršček in mu ponudi roko. Gregorčič pa mu resno odgovori: »Gospod Gabršček, vam nič več roke!« — In človek, ki ga je pokojnik obsodil tako, si upa še igrati vlogo prijatelja in branitelja.

+ Goriški slovenski liberalci se pustijo milostno intervjuvati od goriških Lahov, ki potem priobčujejo te zgodovinske pomenke v »Gazzettino Popolare«. Tako je neki liberalni esejist iz Goriškega pooblastil intervjuvajočega dopisnika goriškega »Gazzettina«, naj priobči, da so goriški Slovenci skrajno ogorčeni nad dr. Gregorčičem, ki je na svojih zadnjih shodih »ščuval proti Italijanom«, in Furlanom, ki so baje pred leti Gregorčiču pripomogli do mandata. Dr. Gregorčič je torej šovinist. No, sedaj razumemo trojezične napise na Gabrščkovih tiskarnah in njegove nemške vozne rede. To vse namreč ni — narodni šovinizem, kakor ga uganjajo grdi klerikalci. Tudi »Soča« podi dr. Gregorčiča nazaj v lemenat, ker brani slovenska prava proti Italijanom. To je torej tista »Soča«, ki je nekoč vsak dan zagrinjala cel tucat Lahov v svoje razpenjene valove!

+ Osebnosti. Pravni praktikant pri novomeškem sodišču g. Anton Kajfež je imenovan za avskultanta pri nadsodišču v Gradcu. — Davčni kontrolor g. Zazula je imenovan za davkarja v IX., davčni adjunkt g. Al. Klofutar za davčnega kontrolorja v X. in provizorični davč. adjunkt g. Friderik Pavlin za definitivnega davčnega adjunkta v XI. činovnem razredu.

+ Ivan Lapajne, ki tako neokusno in netečno grize in ščiplje naše združništvo, kadar zine, bi vendar rad kaj zaslužil pri njem. Z njemu lastno sitnostjo dela reklamajo za ponatis neke svoje zastarele knjige »Navod o osnovanji in poslovanji slovenskih posojilnic«. Knjiga bo prekrščena v »Slovenski posojilničar«. Pozdravljali bi tako knjigo, ko bi se izdala v soglasju slovenskih združnih zvez, ker bi potem res pomenjala neko enotnost, Lapajnetu in njegovih neprebavljivih neslanosti smo pa siti.

— Pogreb č. g. župnika Zamliča. Iz Opatic se nam piše: Vsi smo bili mokri do kože, tako je škropila iz oblakov rosa, a ni se ustrašil niti eden tega. »Vojniško društvo« z zastavo prihitelo je, ognjegasci bili so zastopani in videl sem, kako se je lesketala solza v očesu g. Spinčiča, diki hrvaškega naroda. Ni čuda, da je bila pri pogrebu č. g. Zamliča veličastna udeležba. Saj je storil vsakemu le dobro, kar je bilo v njegovi moči, izpolnil je; zastavljeno besedo nikdar in nikoli ni prekršil. Mnogi narodi, kateri pohajajo Opatico, dejali so: Vašega župnika spoštujemo iz srca, mož mora biti jako dober. Pač dober! Delavci iz vseh krajev zemlje zatekali so se k njemu; vsak je dobil, kar je prosil. In ubogi istski narod mu je bil tako udan, da bi dal srce iz telesa za njega, saj je bil on prvi, ki je učil ljubiti in moliti Večnega v materinskem jeziku. Skrb za otroke, za vse odrasle, za gospe in gospode je bila pri njem brezmejnja; za vsakega je hotel znati. Izgubili smo moža in narod istski je znal ceniti to izgubo. — S stolpa cerkve oznanjali so zvonovi to žalost in v samostanu plakala so nedolžna srca deklice po izgubi svojega dobrotnika — očeta revežev. Pred hišo, kjer je č. g. monsignor bival, je bil pravi naval. Več kot 1000 ljudi je hotelo gospoda še enkrat poškopiti. In prišli so oni, kj so ga odnesli iz hiše, v kateri je toliko let deloval za narod svoj. Osem gospodov župnikov neslo ga je na pripravljeno nosilnico. Društvo »Lovor« je zapelo, monsignor Flego je stopil naprej — s solzami v očesu — zvonovi so zapeli in sprevod, v katerem je bilo 28 č. g. duhovnikov pričel se je pomikati v dežju proti koncu Voloske, kjer so ob strani

svetili z gorečimi svečami možje in žene. Za krsto je hodilo sorodstvo. — Za tem c. kr. vojda tukajšnjega okr. glavarstva, visokorod. g. Schmidt-Zabierow in c. kr. šolski svetnik; občina, na čelu ji dr. Stanger, c. kr. sodnija, davkarja, žendarmerija, pomor. oblast, zastopstva vseh društev. Naposled prišli smo v cerkev, katero je raniki tako lepo okrasil. — Gosp. župniku E. H. n. e. r. u. vo čas na govoru. — Pač ni bilo očesa, katero se ne bi bilo solzilo. — Čast, komur čast — Pribiti moramo se, da mož, kateri v pinji hodi po kuhinji ter s pinjo na glavi zajtrkuje, ki reprezentuje tu »Schlafwagengesellschaft«, ni prišel s pinjo na glavi k temu pogrebu, nego z navadnim klobukom. Poznamo se, gospod mojster! Tudi vam bodo nekoč zapeli zvonovi — a ljudstvo ne bode plakalo tako, kakor je plakalo za možem, kateri je storil več, nego je bil storiti dolžan.

— Posamezne osebe najvišja zdravstvena oblast. Piše se nam: Najvišja dež. oblast je — deželna vlada. Posvetovalni organ v zdravstvenih rečeh ji je c. kr. deželni zdravstveni svet, kojega predsednik je gospod dr. Zupanc. Vlada in dr. Zupanc sta postavila »Narod« brez pardona pod kap. V sled tega ga je sram in hoče se oprati. Ker ne gre gladko, jo mora malo zaviti. Včeraj prizna, da se zdravstvena oblast ni u r a d n o pečala s studenško stvarjo. A neki član zdravstvenega sveta se je izjavil privatno, kakor je želel »Narod« in ž njim izvestna gospoda, ki hoče iz krivic kovati Judežve srebrnike. »Narod« je očitno pisal za svoje backe. Normalen otrok ve, da posamezen član zdravstvenega sveta še ni najvišja zdravstvena oblast! Dvomimo pa, da bi se bil mogel kot član zdravstvenega sveta izjaviti v »Narodovem« smislu. Ali na vse zadnje je tudi to mogoče, da enkrat vrana vrani oči izkljuje.

— Krasno zadete slike pesnika Simona Gregorčiča in sicer: 1. Zadnje dobe. 2. Na mrtvaškem odru. 3. Mrtvaški sprejem v Gorici. 4. »Zadnja pot« k cerkvi na hribu Sv. Lovrenca pri Kobaridu. 5. Panorama opevanega »Planinskega raja«, predstavljajoč: Sočo (lustra hči planin), hribček Sv. Lovrenca, Libušenske in Vrstenske planine s sivim Krnom v ozadiju. 6. Pogreb. 7. Opevani slap. 8. Rojstna hiša. 9. Rojstna vas Vrsno. 10. Panorama Krnskega pogorja. — dobivajo se na prodaj edino pri fotografu A. Jerkiču v Gorici in sicer posamezne slike v formatu 18x24 po 3 K; kabinetna slika iz zadnje dobe po 2 K. Povečane slike po dogovoru. Nobena slovenska hiša bi ne smela pogrešati slike Simona Gregorčiča!

— Umrla sta v Zagrebu meščan g. Ivan Štarkel in g. Peter Radenič, star zagrebški meščan iz ilirske dobe.

— Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za jeseniško občino priredi v četrtek, dne 6. t. m., ob 7. uri zvečer v sokolski telovadnici na Savi »Miklavžev večer«. Stariši in prijatelji otrok se vlijudno vabijo.

— Društvo »Kranj« v Kranju je napravilo v nedeljo, dne 2. decembra predavanje. Govoril je g. dekan Koblar o razdejanju Jeruzalema. Za uvod je podal kratko zgodovino judovskega ljudstva in na koncu govora zgodovino judovske naselbine v Judovskih ulicah v Ljubljani in o prizadevanju Judov, stalno se naseliti na Kranjskem. Dvorana je bila polna poslušalcev, ki so pazljivo poslušali govornika. Prihodnjič bode g. društveni tajnik govoril o razmerah med Judi in drugimi narodi v naših dneh.

— Električna luč v Kranju je odpovedala, ker so se krtače obrabile. Ta preklicana elektrika napravlja pri meščanih veliko nevolje, ker ji vedno nekaj manjka.

— Mobilizacija za poskušnjo je imela garnizija v Oseku dne 30. novembra in 1. decembra.

— Italijanski ubojnik — proslavljen. Italijanski porotniki v Zadru so popolnoma oprostil Italijana Musafa, ki je pri zadnjih napadih na Hrvate ubil nedolžnega Hrvata Jenkoviča. Po oproščanju so mu Italijani priredili veliko slavnost.

— Dopolnilne volitve v hrvaški sabor. Mandat za okraj Garčin je odložil gospod Kronoslav Bešlić. Koalicija kandidira na njegovo mesto pristaša hrvaške stranke prava župnika dr. Mat. Novosela.

— Mesto postajnega načelnika na državnem kolodvoru v Gorici je razpisano. Na to mesto sposobnega uradnika, ne pa nemškega rogovileža!

— Poročila se je gdč. Gabrijele Mrcina z g. Josipom Moravcem.

— Ženjalni tržaški tatovi. Pretekli četrtek pride k prodajalki tobaka Katarini Bajt v Trstu mlad človek kupit 14 znanek po 10 vin. in dva kolka po 1 krono. Vtaknil jih je v pisimo, ki jo je imel seboj, potem pa segel v žep po denar. Kar zakliče: »Zlodja, pa sem pozabil denar.« Prodajalka mu je rekla, naj gre ponj, nakar je mladi mož mirnega obraza položil kuverto nazaj na prodajalno mizo in stekel po denar. Ker ga pa dolgo ni bilo nazaj, je prodajalka vzela kuverto da spravi znanke in kolke nazaj, toda — znanek in kolkov nikjer ni bilo. Prebrisanec je kuverto zamenjal v žepu, kjer je imel pripravljeno drugo prazno.

— Umrla je včeraj 3. t. m. Terezija Mihelič, rojena Eržen, v Kropi. Bila je mati dveh bogoslovcev. Prvi je umrl pred 16 leti, drugi pa študira sedaj v goriškem semenišču. Po dolgem in velikem trpljenju lahka ji zemlja!

— Zima nastopa. Od sobote na nedeljo je padlo po noči vsled burje med dežjem na Kamniških planinah obilo snega, ki sega blizu podnožja. Pri nas je temperatura padla od + 8 na 4° R.

Štajerske novice.

Š Slovensko katoliško akad. društvo »Zarja« v Gradcu ima v torek, dne 4. t. m., ob pol 8. uri zvečer tretji občni zbor pri »Zeleni Štajerski« z občajnim vsposredom: 1. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. branje zapisnika bratskega društva »Danice«; 3. poročilo odborovo; 4. slučajnosti.

Š Velikansko »farbarijo« si je izmislila v zadnji številki »Marburger Zeitung«. Pravi namreč, da je prišel k njenemu izdajatelju neki (?) agent vlade, ki mu je ponudil 50.000 kron, ako ne bo »Marburgerca« pisala proti sedmemu slovenskemu mandatu na Štajerskem. Ta pa je debela! Mariborska škrbasta tetka ima pač pravi pojem o duševnem stanju svojih zvestih bralcev, da jih tako nersramno nafarba. Kdo pa bo danes dal še en groš za to, če »Marburgerca« tako ali tako piše. List, ki je v Mariboru samem med svojimi lastnimi somišljeniki zgubil ves ugled tako, da so si morali ustanoviti drugo glasilo, ker jim je »Marburgerca« preneumna, tak list naj bi kdo za kako politično stvar podkupoval! Pojdite se solit! Značilno je, da »Marburgerca« sama ne ve in ne more povedati imena dotičnega vladnega agenta. To je za vsacega razumnega človeka dovolj, da si iz tega napravi sliko o lažnjivi domišljavosti »Marburgerca«.

Š Mariborski dopisnik »Naroda« se v zadnjem času pridno zaganja v nekatere duhovnike ter precenjuje njih narodnost in delovanje. Ko bi dopisnik bil le 1/3 toliko za narodnost storil, kakor napadeni duhovniki, bi mu mi peli slavo. Tako pa dosedaj ni le samo nič storil ampak še druge odganja od dela. Saj ga dobro poznamo in tudi njegovo delovanje, zato mu svetujemo, naj rajši molči, sicer prinesemo še več podatkov o njegovi nedelavnosti.

Š »Marburger Presse«, deutsches Organ, je začela izhajati dne 1. t. m. v Mariboru. List že v prvi številki napada strupeno vero, stopinje »Marburgerca«. Sicer pa je prva številka precej pusta in prazna.

Š Delovanje Zavadiľovo. Opozarjamo poklicane oblasti na Zavadiľa, ki hodi brez vsakega dela po Spodnjem Štajerskem ter celo duhovnike, katere je v znanem »Štajercu« blatil, nadleguje s prošnjami za podporo.

Š Poroka »per procuratorem« je bila dne 25. novembra v frančiškanski cerkvi v Mariboru. Nevesta Ernesta Pink je bila poročena s Štefanom Kotz, ker pa ženin biva v Ohio v Ameriki, bil je po namestniku zastopan.

Š Čakali smo, a ne zastoj! »Marburger Zeitung« in koroške »Kärntner Nachrichten« sta začela prav pristen »vsenemški« boj proti novemu nemškemu časniku »Marburger Presse« — namreč z lažmi in obrekovanji. Trdita namreč, da bo ta novi list dobival od mariborskega škofa letne podpore 3.000 K; od vlade pa 20.000 K. To je taka debela laž, da jo lahko najbolj zabiti gumpec prime. Kakšen povod bi imela vlada, dajati lokalnemu listu, nemško-liberalne in protestantovsko-klerikalne barve celih 20.000 K letne podpore. Toliko dobivajo komaj oficijozni vladni listi. No, »Slovenski Narod« se je na to glupo laž vsedel in prinaša to vest kot resnično dejstvo svojim »backom« v premišljevanje. Seveda pristavi priimeren komentar o tem, kaj mariborski škof za nemške liste izda. — Kako bedasta je ta trditev, se vidi že iz tega, ker je list protestantovsko-klerikalni, kar sam priznava. V prvi številki pravi »Marburger Presse« izrecno, da je njen boj v prvi vrsti namenjen črni internacionali — torej katoliški duhovščini. — Kje se najde še osel, ki verjame na škofovo podporo! — Hoteli smo že včeraj o stvari pisati, a smo čakali, da sede »Slov. Narod« na te limanice! Čakali nismo zastoj, kalini so se vjeli. — Graška »Tagesposta« je precej prišla na neumno laž. — Seveda pa ima boljše mnenje o svojih naročnikih, kakor »Narod« o bac-kih!

Š Smrtna kosa. Iz Trbovelj se nam poroča: Umrl je dne 30. novembra Ernest Sušnik, posestnik, gostilničar in občinski odbornik pri Sv. Marku.

Š Nemški trgovci v Celju so začeli bojkot proti slovenskim uslužbencem. Gustav Stiger je odslovil pomočnika Janeza Potoča, kočevarski privranderanec Ranzinger pa pomočnika Franca Slaviča. Vzrok za odslo-vitev je, ker sta oba zahajala v slovensko družbo in bila člana »Slov. trgovskega društva v Celju«. — Slovenci naj bi imeli za to samo en odgovor: Kdor nas, tistega mi! In še se bodo našli ljudje, ki ne sprevidijo niti pri tem jasnem vremenu! — Hujskal je mladega Stigerja in nadutega Ranzingerja zoper slovenska pomočnika znani Oechs, ki bi bolje storil, da pazi na svojo poročeno — neporočeno Ežo. Ali bodo našli slovenski trgovci v Ljubljani odgovor celjskim nemškim? Nemškega bojkota se nim v Ljubljani ni bati.

Š Roparski umor. Kakor smo že poročali, je izginil posestnik Korošnik iz St. Petra pri Mariboru. Ker je kakih 14 dni prej izročil mlinarju Poredošu okoli 960 kron, začeli so sumiti, da ga je mlinar Poredoš umoril. Zaprl so Poredoša in njegovo ženo. Ker je bil njegov brat Ivan v istem času pri njem, iskalo je orožništvo tudi njega. Ko so ga prijeli na Ogrskem, je takoj izpovedal, da ga je ubil s sekiro, ker mu je brat obljubil zato 200 K. Najprej je vrgel moža na tla, potem ga je udaril s sekiro po desnem sencu. Truplo je vrgel v Dravo. Vse sledove krvi so skrbno odstranili in sekiro odžagali od držaja, ker je bila krvava, in jo vrgli v Dravo. Začeli so iskati truplo mlinarja in ga kakih 150 korakov pod mlinom v bližini našli. Imelo je dve rani. Eno nad očesom, katero si je brčkone zadal pri padcu, in rano v sencu. Alojz

Poredoš je tajil pred preiskovalnim sodnikom. V hiši so našli 300 K denarja, žena pa je pozneje izdala, da je skritih 930 kron v postelji, kjer so jih res našli. Na vratih so znotraj našli nekaj kaplic krvi, katere so brčkone pozabili odstraniti. Kakor pripoveduje mati mlinarice, je bil denar že naložen v hranilnici v Soboti na Ogrskem, kjer je Poredoš doma, a ga je žena pregovorila, da je denar vzdignil, da ga povrne, ker se je bala, da bi se kaj zgodilo.

š Predrzen vlog. Zadnji ponedeljek ponoči je neznan storilec vdrl v trgovino Jelovškovo v Rogatecu in skušal opleni ročno in veliko blagajno. Iz ročne blagajne, ki jo je razbil, je dobil tat okoli 50 kron, pri veliki Wertheimerici se je pa zastoj mučil. Hotel jo je odpreti s trdimi kosci žice, kar se mu seveda ni posrečilo. Denarja je bilo v veliki blagajni precej. Storičca iščejo.

š Glavo in roko odtrgalo je na kolodvoru na Pragerskem železniškemu uslužbencu Francu Reichu.

š Ukradeni kovčeg. Potniki Mariji Janko iz Štajerskega je bil na zagrebškem kolodvoru ukraden kovčeg, v katerem je bilo več ženske obleke v vrednosti 400 kron. Kovčeg so dobili odprt v neki zagrebški ulici, zmanjkalo pa je iz njega več obleke.

š Navdušen kolesar je hlapec Valentin Skoberne iz Petrovc. V neki veži na Graški cesti v Celju je videl snažno kolo. Ugajalo mu je tako, da se je odpeljal proti domu — seveda brez dovoljenja lastnika. Pred Ježovnikovo gostilno v Petrovcah je našel kolo, ki pa je bilo še lepše kot ono iz Celja — in haid presedel je ter se na lepšem kolesu peljal nazaj v Celje in od tod v Štore. Tukaj ga je pa doletela roka pravice, ki je bila hitrejša kot njegovo kolo. Stražnik ga je aretoval in oddal orožništvu. Kolesaril ne bo več tako kmalu!

Književnost in umetnost.

* »Ljudska knjižnica«. Četrta sešitek »Ljudske knjižnice« prinese prevod povesti »Pasjeglavci«, češki spisal Al. Jirásek; izide pa sredi meseca decembra. S tem snopičem se prične četrta zvezek. Drugi in tretji zvezek izideta pozneje.

* Nova knjiga. Dotiskana je že večkrat napovedana knjiga: Civilnopravni red in sodni pravilnik z dne 1. avgusta 1895 z uvodnima zakonoma, z drugimi zakoni, ukazi in razpisi civilnopravnega obsega ter določbami najvišjega sodišča, z dodatki določil o sodiščih javnega prava in o konzularnih sodiščih, o odvetniški tarifi in o sodnih pristojbinah. Uredil dr. E. Volčič. Izdalo društvo »Pravnik«. Obširno delo obsega XII + 909 strani in daje res vsestranska pojasnila o vsakovrstnih pravnih vprašanjih. Take potrebne knjige še nismo imeli, brez dvoma bo mnogo koristila vsakemu, posebno pa občinskim, šolskim in župnim uradom, posojilnicam in hranilnicam ter sploh javnim zavodom. Porabna je vsakemu tembolji, ker ima polne štiri pole stvarnega kazala po abecednem redu, da si vsakdo lahko poišče stvarino, o kateri želi pouka. Naročnikom se je knjiga začela razpošiljati in v par tednih jo dobe vsi. Odslej je tržna cena v platno vezani knjigi 8 kron. Glavne zaloge so v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani in J. Krajec nasl. v Novem Mestu, dobivati pa bo knjigo tudi po drugih knjigarnah.

V podrobnem omenjamo, da je k § 1. s. pravilnika privzeta zbirka zakonov, ukazov in razpisov, ki določa pristojnostne meje civ. sodiščem in drugim oblastvom. Imenujemo določila o izterjavanju različnih davščin ter državnih in občinskih doklad, o podrodnosti zaradi poljske okvare, zaradi viničarskih in službenih pogodb, vodopravnih stvari, bremen, razdelbe in zložitve zemljišč. — Pri podrodnosti vzajemnosti so vstavljena določila Avstriji sosednjih in bližnjih držav. V dodatku se nahaja osnovni zakon o ustanovitvi državnega sodišča in o postopanju pri njem, prvič v slovenskem jeziku, ravnotako večina določb o konzularnih sodiščih. — Pri uvodnem zakonu k civ. pravdnemu redu so med vodilnim zakonom natisnjena: navodila za finančno prokuraturo, najemni in selilni redi za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorje, ukaz o hranilnicah in potninah sodnih organov, pri-sežne obličnosti itd. — Med določili civ. pravdnega reda se razpravljajo obširno predpisi o pravici ubogih in izdajanju dotičnih spričeval z obrazci, o javnih listinah tuzemstva in inozemstva, o pristojbinah pri in izvedencev. — Dostavki imajo: postopanje o spornih zakonskih stvareh, zaznamek sklepov proti katerim ni samostalnega rekurza ali sploh ne odvetn. tarifa, določila o vnanjem sod. jeziku ter sodne pristojbine. Glede jezika pravi urednik v predgovoru: Sploh sem premenil uradni prevod civilnopravnih zakonov le ondi, kjer se mi je videlo, da ne odgovarja popolno smislu izvirnika. To je bilo le na malo mestih, ker je ta prevod točen in skoro brez stvarnih napak. In dalje pravi: Pravopis sem obdržal tak, kakor je v prevodih novih civilnopravnih zakonov, saj je prelagatelj slovenski jezikoslovec na glasu. (Op. ured. Vseučiliški profesor Štrekelj.)

Ljubljanske novice.

Ij Gregorčičev časten večer priredi danes točno ob pol 8. uri zvečer »Slovenska kršč.-socialna zveza« v svojih društvenih prostorih. Vstop vsakemu je prost.

Ij Ruski državni svetnik v pok. gospod dr. Vinko Sercl T. V Ljubljani je umrl slovenski učenjak ruski državni svetnik v pok. vseučiliški profesor gospod dr. Vinko Sercl. Že nekaj let je živel v Ljubljani, zanimajoč se za pojave slovenskega kulturnega življenja. Poredil se je 28. septembra leta 1843 v Berounu na Češkem. Šele 23 let star se je ponudil, da napravi izpise iz 40 jezikov, toda v Pragi so se našli strokovnjaki samo za 20 jezikov. Po

svojem potovanju po Angleškem in Francoškem je Sercl bil 16 let profesor sanskrita in jezikoslovja na harkovskem vseučilišču, potem pa je na vseučilišču v Odesi predaval 12 let. Sercl je pisal znamenita dela. Leta 1897 je bil na lastno prošnjo umirovljen ter je bival najprej v Pragi, potem v Gradcu, kjer se je naučil slovenščine, in nazadnje v Ljubljani. Zadnji 45. jezik, kateremu se je priučil, je bila slovenščina. Sercl je znal celo bušmanščino, ki jo govore v puščavi Kalahari in ki se sklada iz množice bolj živalskih, nego človeških glasov. O jeziku kretnej pri gluhomemih in mi-mičnem jeziku Amerikancev je napisal več razprav in imel javna predavanja v Odesi. Poznal je tudi temeljito nemi pogovor s pal-liačami in cveticami. V Ljubljano se je preselil radi svojega slabotnega zdravja in je tu preživel nekaj let s svojo soprogo rodov Angležkinjo, in hčerko, ki je poročena z uradnikom »Kreditne banke« gospodom Kajzeljem. O Slovincih je izredni mož Sercl dejal: »Slovinci so jako nadarjeni, napredujejo razme-roma jako hitro, jezik se izvrstno razvija, njih slovnost zasluži brezpogojno priznanje.« — Na vprašanje, česa je Slovincem kot mlade-mu kulturnemu narodu danes najbolj potreba, je odgovoril: »Več rodoljublja, manj mlačnosti in vztrajnejše prizadevnosti.« Slovenski narod, katerega je pokojnik srčno ljubil, mu ob njegovem odprtem grobu želi, da mirno in sladko počiva v slovenski zemlji!

Ij Ob priliki Prešernovega godu (Franc Ksav.) je včeraj ob 7. uri zvečer nad sto slovenskih dijakov zapelo pred Prešernovim spomenikom dve pesmi. Petošolci druge državne gimnazije so položili na spomenik lep venec.

Ij Višja dekliška šola se preseli prihodnje šolsko leto v svoje nove prostore ob Bleiweisovi cesti. Poslopje zdaj pokrivajo.

Ij Iz gledališke pisarne. Danes, v torek, se uprizori prvikat na slovenskem odru G. Gallinova komedija »Marietta«, v kateri nastopi gospa Barjaktarovičeva kot nositeljica naslovne vloge. Ostale vloge so v rokah gospe Danilove, gospe Bergantove, gospoda Verovška, gospoda Dragutinoviča, gospoda Danila ter gospoda Barjaktaroviča. — Prihodnji predstavi bosta v soboto, dne 8. decembra.

Ij Iz telovadnice. To je življenje mladine! Vesela, zdrava mladina, ki se vzgaja do telesnih moči in elegance nastopa ter obenem plemenito zabava in razvedruje duha. To je mladost, da je mora biti vesel vsakdo. Pridite in pogledite si telovadce ob telovadnih urah. Razdeljeni so v pet vrst. Vsem vrstam načeljuje izvežban telovadec, posamezne vrste pa vadijo pod nadzorstvom predelovadcev. Telovadci se sistematično in moramo reči, da kažejo telovadci že sedaj v kratkem času lepe uspehe, zlasti pri prostih vajah, na katere pogled že sam vzradosti človeka. — Na željo starejših gospodov telovadcev se je zanje prvotno določeni večer spremenil na petek od 8.—10. ure. — Ženska telovadba se prične v sredo, 12. t. m. — Člani odsekov pa telovadajo redno, kakor je bilo že naznanjeno, v torkih in četrtek od 8.—10. ure in v nedeljah popoldne od 4.—6. ure.

Ij Kje je energija? Piše se nam: Ko se je svoj čas zgradila mestna topničarska vojašnica je mestni zastop zahteval, da se na pročelji glavnega poslopja napravi na prvem mestu slovenski napis, v sredi orel, na drugem mestu pa nemški napis, in to je obveljalo. Seveda je ostalo samo pri besedah. Vojašnica je sedaj brez vsakega nadpisa, čeprav je na pročelji že prostor rezerviran zanj!

Ij Kako je prišla ljubljanska plinarina v slovenske roke. O tem poroča neki delničar te delniške družbe iz Monakovega v listu »Wiener Deutsches Tagblatt« nastopno: Pogodba med plinarino in mestno občino ljubljansko je potekla letošnje poletje. Glasom dne 16. julija t. l. na občnem zboru plinarne predloženega letnega poročila so bili pogoji za novo pogodbo z občino nevsprejemljivi, na drugi strani pa je občina ponudbo za nakup plinarne odklonila. Pričakovati je bilo torej pravde med občino in plinarino. Razsoditi bi bilo o pravnem vprašanju, jeli občina dolžna prepustiti mestni svet za polaganje cevi — brez odkodnine. Za pravdo je imela plinarina na razpolago rezervni fond 125.000 kron, ter je potemtakem tem mirnejše se zamogla spustiti v pravdo, ker je celovška občina v podobnem slučaju zmagala v vseh treh instancah. Glasom omenjenega poročila upravnega sveta plinarne je bilo torej očitno, da namerava plinarina pričeti pravdo. Namesto tega pa je delničarje nakrat presenetila vest, da je upravni svet na zadnjem občnem zboru svoja mesta odložil ter da so bili v upravni svet voljeni člani slovenskega občinskega sveta, ki so bili že v posesti polovice vseh delnic, od 500 do 276. Imenovani časopis poroča, da je bil pri tej kupčiji režiser upravni svetnik O. B. (Bamberg), ki je baje že leta 1904 delal na to, da bi delnice odstopil občini. Kako se je pogajal, ni znano; dovolj, gospod B., ki je imel doslej le deset delnic v svoji posesti, je štel nakrat 70 delnic kot svojo last. Nakupil jih je v Augsburgu in Monakovem. Med tem je občinski svet v tajni seji dovolil potrebne svote; občina je bila pripravljena kupiti delnice, toda je toliko, pa tudi ne manj, nego jih je potrebno za varovanje večine, to je 250 komadov. Nato se je sklepala kupčija — seveda strogo tajno. Gospod B. kot mešetar je slednjič dosegel trikratno ceno nominalne vrednosti vsake delnice, to je 1200 kron namesto 400 kron in gospod podpredsednik S. (Samassa) in upravni svetnik J. L. (Luckmann), mladi dedič pokojnega bankirja, ki so ga po očetvi smrti spomladl kooptovali v upravni svet sta prodala vse svoje delnice, pri čemer je gospod B. 45.000 kron, gospod L. 80.000 kron

»profitiral«. Sedaj so morali tudi drugi upravni svetniki hoče noče iti za njimi — in Judeževa kupčija je bila sklenjena. Ob času torej, ko se je pisalo letno poročilo, ki še govori o pravdi z mestno občino, o kaki pravdi sploh ni moglo biti več govora, ker je občina že imela delnice upravnih svetnikov v svojih rokah. Da je upravnim svetnikom pač postajalo nekoliko vroče, dokazuje dejstvo, da so pred občnim zborom sklicali izreden občni zbor, ki so na njem izpremenili ono točko pravil, ki pravi, da prepire med družbo in delničarji razsoja razsodništvo. To točko so tako izpremenili, da naj to točko razsoja — redno sodišče. Tako piše uvodom imenovani časopis, ki se poleg tega izraža v ne baš laskavih izrazih o upravnih svetnikih ter kranjskemu nemštvu.

Ij Vabilo na Miklavžev večer ki ga priredi v sredo 5. decembra krščanska ženska zveza v veliki dvorani hotela »Union«. Spored: 1. Nagovor otrokom. 2. Sanje. Dram. privoz. Spisal E. Gangl. 3. Nastop Miklavža s silainim spremstvom. 4. Razdelitev daril. Med posameznimi točkami svira c. in kr. vojaška godba. Začetek točno ob pol osmi uri zvečer. Vstopnina za odrasle 60 vin. Otroci pod 10 leti so prosti. — Darila za otročiče se bodo sprejemala sredo popoldne od treh naprej v veliki dvorani hotela »Union.«

Ij Slab dovtip za — 10 kron. Navadno slabih dovtipov še zastoj niso marali, zvitosti nekega tukajšnjega zidarskega mojstra se je pa te dni posrečilo, da je slabemu dovtipu svojega znanca pridobil vrednost desetih kron. Zidarski mojster je kakor večkrat te dni ogledoval ljubljanske gostilne, kako so od znotraj zidane in je pri tem prišel v tako živahen pogovor, da ni videl, kako mu je nekdo za šalo skrtil načrte, ki jih je nosil seboj. Zidarski mojster je končno odšel iz gostilne »in tempo allegretto« k neki komisiji, pred katero je pa naredil silno žalosten obraz, ko ga je ta popraševala po načrtih. Načrtov ni bilo nikjer! Zidarski mojster je moral dolgo pot zopet nazaj v vse gostilne, katere je obiskal, a načrta bi še ne našel, da ni nekdo mu zašepetal, da mu je načrte skrtil mesarji mojster Černe po domače Škerjan. Zidarski mojster je takoj sklenil mesarja Škerjana krvavo »potegniti«. »Letel je k odvetniku, ki je sporočil Škerjanu, »da naj plača 10 kron za »Družbo sv. Cirila in Metod«, sicer ga toži.« Gospod Škerjan so sicer jako mogočen gospod, ko jim je pa nekdo prečital, kaj piše odvetnik so postali silno pomirjeni in so za svoj dovtip z zidarskim mojstrom radevolje hitro plačali 10 kron. Sedaj so gospod Škerjan menda silno ponosni, da so njihovi dovtipi tako dragi, zidarski mojster je pa prepričan, da sedaj o njegovih prefriganosti niti mogočn gospod Škerjan ne bodo dvomili.

Ij Tuji v Ljubljani. Meseca novembra t. l. je došlo v Ljubljano 3778 tujcev (599 manj kot meseca oktobra in 310 več kot meseca novembra lanskega leta.) Od teh se jih je nastanilo v hotelu: »Union« 558, pri »Slonu« 724, pri »Maliču« 358, pri »Lloyd« 307, v »Ilirija« 207, pri »Štruklju« 172, pri »Avstr. cesarju« 166, pri »južnem kolodvoru« 198, pri »Bavarskem dvoru« 118, »Graizer« 140, v ostalih gostilnah in prenočiščih 830.

Ij Umrla je mati adjunkta c. kr. drž. železnice g. Rudolfa Hoffmanna gospa Marija Hoffmann.

Ij Dobri gostje. Včeraj popoldne so prišli v neko gostilno v Gradišču štirje delavci v spremstvu dveh žensk. Žeja je bila velika, žepi pa prazni. Toda pomagati so si znali. Kadar je natakariča zapustila sobo, so hitro natočili svoje kozarce iz velike steklenice, ki je stala v točilnici. Ko je pa prišla natakariča nazaj, so ji »napili«. Posegli so tudi na tak način po smodkah, kar je končno natakariča vse opazila. Cela družba, ki je napravila natakariči 18 kron škode, se je naznanila sodišču.

Ij Umrla je Marija Jerina, črevljarijeva žena, 56 let stara. Cerkvene ulice 21.

Ij Dezertiral je infanterist pešpolka št. 27. Rupert Zitz.

Ij V Novem Mestu obsojeni Ljubljančan. Pred novomeškimi prototniki je bil obsojen 26 let stari slikarski pomočnik Adolf Perko na pet let težke ječe.

Razne stvari.

Dr. Lueger je v nedeljo govoril v treh javnih prireditvah na Dunaju.

Abesinski kralj Menelik umira. Italijanski listi upajo, da izbruhne po njegovi smrti v Abesiniji anarhija.

Luccheni, morilec avstrijske cesarice Elizabete, je smrtonavno obolel.

Kopniškemu napačnemu stotniku je rekel tih predsednik sodišča po obsodbi: »Bog vam naj da pomoč, da prestanete štiri leta. Usmiljeni ljudje so se ponudili, da vas podpirajo, ko pridete iz ječe.« List »Welt am Montag« priobčuje oklic za Voigta, ker po končani kazni ne bo več sposoben za delo.

Novi način boja proti ringu tobačnih tvornic so pričeli v Pricetownu v Kentukyju, kjer se nahajajo velike tobačne tovarne. Ponoči na nedeljo je 300 našemljenih oseb obkrožilo policijski postajo, vjeli so policiste, razdrli telefon in brzojav, nato so pa zažgali tobačne tvornice in zabranili požarnim brambam gašenje. Zastrahili so tudi vodovod in šele odjezdili, ko ni bilo več mogoče rešiti tvornic.

Železnični voz papežev izginil. »Nuovo Giornale« poroča, da je iz železniškega skladišča v Florenci izginil železnični voz, katerega so se pred letom 1870 posluževali papeži. Voz je bil krasno opremljen in je imel tudi oltar. Italijanska generalna železnična uprava namerava zgraditi novi železnični voz za papeža, kar daje povod različnim govoricam o dobrem razmerju med Italijo in Vatikanom.

Telefonska in brzojavna poročila POZIV LJUBLJANSKEMU OBČINSKEMU SVETU IZ MARIBORA.

Maribor, 4. decembra. Na brzojavko odposlano povodom zadnje seje ljubljanskega občinskega sveta županu Hribarju zahtevamo odgovor od današnje seje občinskega sveta. Občinski svet središče Slovenije naj ne pade tako nizko, da bi preziral klice obmejnih Slovencev, katerim so v Mariboru še vedno prepovedani najnavadnejši slovenski napisi. Zahtevamo pogumnega sklepa, ki naj štiti slovensko enakopravnost.

Mariborski Slovenci.

KOPNIK V MARIBORU.

Maribor, 4. decembra. »Marburger Zeitung« piše, da je nje izdajatelj hotel neki vladni agent podkupiti, naj ne agira proti sedmemu slovenskemu mandatu na Spodnjem Štajerskem. Ker je stvar prišla v javnost, pojasnimo, da je neki hudomušni dovtipneč nastopal kot »vladni agent« in je izdajatelj krepko »potegnil«. Vzrok za ta dovtip, ker se je izdajatelj »Mariboržanke« že enkrat bahal, da ga je hotela vlada podkupiti. Afera bo vzbudila v Mariboru mnogo smeha in zabave.

GOSPOSKA ZBORNICA IN VOLIVNA REFORMA.
Dunaj, 4. decembra. Volivnoreformna komisija gosposke zbornice je sklicana že za ponedeljek, dne 10. t. m. k meritorični seji. MLADOČEHI POSTAVIJO ŽE V NEDELJO KANDIDATE.

Praga, 4. decembra. Mladočeška stranka sklicuje za prihodnjo nedeljo sestanek svojih zaupnikov v Prago, da postavijo kandidate za prihodnje državnozbornske volitve. MED NAŠIM IN NEMŠKIM CESARJEM.

Budimpešta, 4. decembra. Ob priliki odkritja Andrassyjevega spomenika je cesar Viljem brzojavno pozdravil našega cesarja, spominjajoč se prijateljske zveze med Avstrijo in Nemčijo. Cesar je v podobnem smislu odgovoril.

SAMOUMOR DEKLICE.

Trst, 4. decembra. Tu se je zastupila 15letna Karolina Mezgec.

NAGLA SMRT.

Trst, 4. decembra. Tu je umrla nagle smrti 70letna Emilija Hafner.

NEMŠKE SPLETKE.

Berolin, 4. decembra. Nemčija je baje ugovarjala proti francosko - španski akciji v Maroku, ker algezijska pogodba govori zgolj o organizaciji maroške policije, ne pa o izkrcavanju čet. Admiral Touchard je odpotoval v Madrid, dočim je brodogjve za svoje opirališče izbralo Kadis. Nek ugledni Maročani svari Evropo pred velikimi nemiri, ki v Maroku v kratkem izbruhnejo proti tujcem. Touchard bo poveljnik združenega francosko-španskega brodogjva.

NEMŠKI CESAR OBIŠČE ITALIJSKEGA KRALJA?

Rim, 4. decembra. Nemški cesar baje namerava spomladl obiskati italijanskega kralja.

KATOLIŠKI CENTRUM V NEMČIJI PROTI NEMŠKI KOLONIJALNI POLITIKI.

Berolin, 4. decembra. Poslanec nemškega centra Roehren se je pridružil Beblom izjavljaj in tudi sam odkril grozodejstva nemških uradnikov v afriških kolonijah, nakar je ravnatelj kolonijskega oddelka Dernburg slabo branil stališče vlade ter celo misli odstopiti, ker je katoliški centrum se razprl z njegovo politiko. Značilno je, da državnega kancelarja ni bilo pri tej seji.

BRUNETIERE UMIRA.

Pariz, 4. decembra. Slavni Ferdinand Brunetiére, član francoske akademije, umira. (Brunetiére je znan posebno po svojih filozofsko-verskih spisih, v zadnjem času je zelo posegel v moderno katoliško apologetsko gibanje. Znan je njegov rek, povzet iz večje razprave, o »bankerotu znanosti«.)

DRUGO NOVO MINISTRSTVO NA ŠPANSKEM.

Madrid, 4. decembra. Kralj je po padcu komaj sestavljenega Moretovega ministrstva izročil sestavo novega kabineta Montero-Riosu.

KMETJE ZA CARJA.

Moskva, 4. decembra. V seji ukrajnih zemstev so kmečki zastopniki predlagali, naj se pošlje carju brzojavno zahvalo, ker je kmetom podaril mnogo zemlje. Kadetje so pa ugovarjali, nakar je na poziv predsednikov 20 kadetov zapustilo zborovalnico. V dvorani je ostalo 20 zastopnikov, ki so brzojavili carju.

RUSKI POLKOVNIK OBSJOEN.

Peterburg, 4. decembra. Vojaško sodišče v Krasnojarsku je obsodilo nekega podpolkovnika, da izgubi službo, ker je nedavno poslal vojake v guvernerjevo stanovanje s poveljem, naj guvernerja aretirajo.

6000 MORNARJEV STAVKA.

Odesa, 4. decembra. Vслед razpustitve zveze ruskih parobrodskih društev, je danes vse moštvo — 6000 mornarjev — pričelo stavkati. Ladje ne morejo voziti.

NAMERAVANI NAPAD NA STOLIPINA PREPREČEN.

Peterburg, 4. decembra. Policija je odkrila nameravani napad na Stolipina. Revolucionarji so se hoteli v avtomobilu peljati mimo Stolipinovega stanovanja in cel zaboj bomb vreči v njegovo pisarniško sobo. Arcitiranih je 30 anarhistov.

»KOPNIŠKI STOTNIK« ZA STAROST PRESKRBLJEN.

Berolin, 4. decembra. Neka premožna berolinska dama je javila zagovorniku črevljarija Voigta, da Voigtu določi primerno letno rento za celo življenje.

